

і методика спортивно-масової роботи», для студентів вищих навчальних закладів освіти.

Проведене дослідження і наш досвід упровадження проблемності у фахову підготовку майбутніх тренерів-викладачів переконують у тому, що ефективність проблемного навчання значно зростає за умови, якщо проблемні завдання будуть використовуватися в дидактично обґрунтованій системі. У процесі фахової підготовки майбутніх тренерів-викладачів ми використали систему проблемних завдань.

Перспективи подальших досліджень полягають у висвітленні методики реалізації системи професійного становлення майбутніх тренерів-викладачів у процесі фахової підготовки.

Література

1. Атанов Г. А. Деятельностный подход в обучении / Г. А. Атанов. – Донецк : ЕАИ-пресс, 2001. – 158 с. **2. Кудрявцев В. Т.** Проблемное обучение: истоки, сущность, перспективы / В. Т. Кудрявцев. – М.: Знание, 1991. – 80 с. **3. Флоренский П.** Наука – неотъемлемая часть культуры / П. Флоренский, В. Зинченко // Вопросы философии. – 1990. – № 1. – С. 33–50.

УДК 378. 147

Наталія Побережна

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Побережна Н. О. Іншомовна підготовка студентів юридичних спеціальностей у контексті євроінтеграції.

У статті розглядаються питання іншомовної професійної підготовки студентів юридичних спеціальностей у контексті євроінтеграції. Обґрунтовано необхідність розроблення адаптивної моделі іншомовної підготовки для професійних цілей. Визначено та проаналізовано критерії оцінювання сформованості іншомовної професійної компетенції студентів юридичних спеціальностей.

Ключові слова: іншомовна професійна компетенція, стандартизований тест, методи контролю, адаптивна модель.

Побережная Н. А. Иноязычная подготовка студентов юридических специальностей в контексте евроинтеграции.

В статье рассматриваются вопросы иноязычной профессиональной подготовки студентов юридических специальностей в контексте евроинтеграции. Обоснована разработка адаптивной модели иноязычной подготовки для профессиональных целей. Определены и проанализированы критерии оценки сформированности иноязычной профессиональной компетенции студентов юридических специальностей.

Ключевые слова: иноязычная профессиональная компетенция, стандартизированный тест, методы контроля, адаптивная модель.

Poberezhna N. O. Foreign language training of students majoring in law in the context of European integration.

The article deals with the foreign language professional training of students majoring in law within the framework of European integration. The adaptive model of foreign language training for professional purposes is substantiated. Evaluation criteria for foreign language professional competence of students majoring in law are identified and analyzed.

Key words: foreign language professional competence, standard test, testing methods,

adaptive model.

Зміна статусу англійської мови, що стала мовою міжнародного спілкування, без володіння якої на сучасному етапі не є можливими успішна професійна діяльність та ефективна професійна комунікація з представниками різноманітних лінгвосоціумів, зумовила процес реформування іншомовної освіти в Україні. Іншомовна освіта у нашій державі реформується з урахуванням основних досягнень європейських країн у цій галузі та відповідно до таких документів ради Європи як «Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання», «Європейський мовний портфель», «Приведення екзаменів з мови у відповідність до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти». Відповідно до цих рекомендацій щодо рівня володіння іноземною мовою студент вищих навчальних закладів повинен «володіти уміннями вільно висловлюватися без суттєвої витрати часу на пошук адекватних мовних засобів у процесі досягнення ним соціальних, академічних і професійних цілей» [2, с. 24]. У контексті іншомовної підготовки студентів нефілологічних спеціальностей, актуальним, по-перше, постає питання формування їх комунікативної спроможності у професійній сфері відповідно до європейських стандартів, а по-друге, визначення прозорих та чітких критеріїв оцінювання сформованості їх іншомовної професійної компетенції.

Метою статті є визначення оптимальних методів та критеріїв оцінювання сформованості іншомовної професійної компетенції у студентів нефілологічних спеціальностей.

У контексті вивчення різних методів контролю досягнуто значних результатів. Науковцями були визначені зміст і завдання контролю, зокрема тестового, його функції у процесі навчання; створено класифікацію контрольних завдань, сформульовано основні вимоги до розроблення контрольних завдань, власне процедури адміністрування контролю; проаналізовано й описано особливості організації контролю різних видів мовленнєвої діяльності, іншомовних мовних навичок та мовленнєвих умінь; розглянуто специфіку контролю у вищих навчальних закладах (М. Бернштейн, Ж. Вітковська, М. Володін, В. Гордієнко, О. Горчев, Г. Іванова, В. Кокота, Н. Красюк, Л. Лисенко, О. Леонтьєв, О. Поляков, І. Рапопорт, В. Рись, М. Розенкранц, О. Товма, С. Фоломкіна, І. Цатурова, М. Штульман, Г. Юдис тощо).

На думку багатьох науковців (С. Ніколаєва, І. Коломієць, Х. Дуглас Браун, Дж. Хант, М. Гронланд та ін.), одним із найбільш ефективних методів оцінювання знань у процесі вивчення іноземної мови є тестування.

Розглядаючи тестування як метод перевірки професійної компетентності знань студентів, науковці у науковій літературі достатньо ґрунтовно вивчили та представили загальні характеристики розглядуваного методу, а також ефективність його застосування у навчальному процесі. Проте недостатньо уваги приділено саме питанню якості тестових завдань, що застосовуються, їх критеріїв надійності та валідності. Якісні лінгводидактичні тести мають бути валідними, тобто придатними для визначення рівня володіння певними мовленнєвими навичками та вміннями; надійними, тобто функціонально стабільними інструментами вимірювання [6].

Розроблення тестів з англійської мови професійного спрямування – це повсякденна проблема, з якою викладачі стикаються під час їх щоденної викладацької діяльності, тому вважається важливим проаналізувати об'єктивність форм тестування щодо можливості відобразити мовні навички студентів у контексті сформованості їхньої іншомовної професійної компетенції.

Задля студентів нефілологічних спеціальностей, на жаль, відсутня уніфікована

система оцінювання сформованості їхньої іншомовної професійної компетенції. Викладачі зазвичай послуговуються наведеними нижче підходами до розроблення матеріалів контролю й оцінювання знань студентів: 1) запозичення тестових матеріалів із підручників; 2) запозичення готових тестових матеріалів із різних видань, безкоштовних зразків та наявних тестів в Інтернеті; 3) запозичення готових тестів для перевірки прогресу у вивченні підручників; 4) адаптування автентичних матеріалів самостійно.

Наведені підходи мають характер нестандартизованих тестів. Перші три підходи, незважаючи на те, що це тести розроблені професіоналами, містять ризик невідповідності потребам студентів, які вивчають англійську мову професійного спрямування (потреба, специфічним в кожному окремому випадку), цілям курсу, матеріалам та оцінюванню. Якщо немає підручника, який би абсолютно відповідав усім потребам студентів та цілям курсу, то безглуздо вживати запозичений з підручника тест, розроблений для іншого контексту навчання/вивчення англійської мови професійного спрямування, оскільки іспит не буде відображати принципів і/або цілей навчання, які, як передбачається, він повинен виміряти [5]. Другий недолік має місце під час використання четвертого підходу до розроблення тестів, який практикується у неможливіх ВНЗ України: адаптування автентичних матеріалів до конкретних потреб і цілей контролю. Така робота вимагає від викладача пройти відповідний тренінг із сучасних принципів контролю та оцінювання і принципів складання тестів.

Проте розв'язання окреслених суперечностей вбачається можливим шляхом визначення оптимальних методів і критеріїв оцінювання рівня володіння сформованості іншомовної професійної компетенції у світлі Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.

Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти (CEF) було розроблено за дорученням Європейської Ради для визначення мовної компетенції студентів, що вивчають іноземні мови, по всій Європі та встановлення рекомендацій щодо навчання, викладання та оцінювання в усіх основних європейських мовах.

Рекомендації Ради Європи забезпечують створення спільної основи для розробки навчальних планів із мовної підготовки; типових програм, підручників тощо у Європі. Вони визначають, чого мають навчитися ті, хто оволодіває мовою, щоби користуватися нею для спілкування, які знання і вміння потрібно розвивати, щоб діяти ефективно. Включається і культурний контекст, у якому функціонує і розвивається мова. Рекомендації також окреслюють і рівні володіння мовленням, які дозволяють виміряти успіхи тих, хто навчається, на кожному ступені навчання або впродовж усього життя [1, с. 1]. У відповідь на розвиток міжнародних подій задля задоволення мовних потреб студентів вищих навчальних закладів різних спеціальностей за погодженням з Міністерством освіти і науки України було розроблено Програму з англійської мови для професійного спілкування [4]. Вона також спрямована на надання викладачам і студентам мовних еталонів у відповідності з рівнями, визначеними Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти [2], та на забезпечення нормативної бази у розробленні навчальних курсів та планів викладачами англійської мови на факультетському рівні.

Резолюція Ради Європи рекомендувала використовувати CEF для встановлення систем підтвердження мовної компетенції. Шість рівнів (A1–C2) володіння мовою широко прийняті за стандарт градації мовної компетенції та дозволяють усім задіяним в процесі викладання та оцінювання володіння мовою (студентам, учителям, тренерам вчителів та ін.) об'єктивно та стандартизовано оцінити рівень мовної компетенції.

Єдиними сертифікованими екзаменами, на які посилаються Загальноєвропейські

рекомендації з мовної освіти (CEF), є Кембриджські іспити ESOL (English for Speakers of Other Languages). Стандартизовані тести супроводжуються паспортом, у якому містяться норми, умови та інструкції для багаторазового використання тесту в різних умовах [3, с. 273].

3-поміж міжнародно визнаних тестів на рівень володіння іноземною (англійською), відомі такі, як: PET (Preliminary English Test), FCE (First Certificate in English), CAE (Certificate in Advanced English), IELTS (International English Language Testing System) та ін.

Особливої уваги заслуговують іспити для академічних і професійних цілей, що дозволяють оцінювати іншомовні професійні комунікативні навички, які практикуються в цільовій професійній ситуації відповідно до існуючих міжнародних стандартів. З іноземної (англійської) мови для академічних і професійних цілей передбачено такі міжнародно визнані іспити, як: BEC (Business English Certificate), ICFE (*International Certificate in Financial English*), ILEC (*International Legal English Certificate*).

Так, студенти юридичного профілю, що опановують іноземну (англійську) фахову мову, перш за все, потребують необхідних і досконалих навичок англійської задля успішної роботи у сфері міжнародного права. Для того, щоб інтегрувати сучасну методiku зі спеціалізованим змістом у навчання іноземним мовам необхідно забезпечити відповідність програмного матеріалу до чинних міжнародно визнаних стандартів. Тому під час розробки контенту навчального матеріалу та критеріїв оцінювання рівня опанування іншомовною професійною лексикою, зокрема для студентів та магістрів юридичного профілю, доцільно адаптувати сучасні міжнародні програми та тести до комплексу матеріалів з дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування».

Адаптивна модель іншомовної підготовки для професійних цілей, що відповідає означеним вище вимогам, може бути представленою концептуально, як гнучка система зв'язків між її компонентами – цілями, змістом, організацією освітнього процесу та результатами. Очевидно, що умовами реалізації адаптивної моделі іншомовної підготовки для професійних цілей є: поетапне навчання професійно орієнтованій іноземній мові, методичне забезпечення та системний моніторинг іншомовної підготовки відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, а також оцінювання сформованості іншомовної професійної компетенції згідно з чинними міжнародними стандартами та передбаченими іспитами на рівень володіння іноземною мовою для професійних цілей.

Література

1. A Common European Framework of Reference / Council for Cultural Cooperation, Education Committee. – Strasbourg, 2001. 2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с. 3. Ніколаєва С. Ю. Практикум з методики тестування іншомовної лексичної компетенції / С. Ю. Ніколаєва. – М. : ІЗМН, 1996. – 321 с. 4. Програма з англійської мови для професійного спілкування / колектив авторів: Г. Є. Бакаєва, О. А. Борисенко, І. І. Зуєнок та ін. – К. : Ленвіт, 2005 – 119 с. 5. Стан контролю рівня володіння англійською мовою в немовних ВНЗ України / Н. Ю. Тодорова. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2034/1/state.pdf>. 6. Щодо організації і проведення тестування з іноземної мови. Лінгводидактичний тест / В. В. Лубеннікова, О. Л. Бурдакова // Філологічні науки. – № 5: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/20_PRNiT_2007/Philologia/23936.doc.htm